

Kommunistisk Frontorganisation eller Värnare av det Västerländska Samhällssystemet?

Den finska fackföreningsrörelsen i det kalla kriget 1947-51¹

Af Mikko Majander

Inledning

Under åren 1944-47 gjorde fackföreningsrörelsen, speciellt Finlands Fackföreningars Centralförbund (FFC), ett genombrott i det finländska samhället. Arbetsgivarna hade p.g.a. de svåra förhållandena under andra världskriget tvingats erkänna facket som en likvärdig förhandlingspart, och måste även godta bindande kollektivavtal. Finland, som var hårt utsatt genom krigsskadestånd och återuppbyggnad, behövde nu arbetsro. Med stöd av sitt mångdubblade medlemsantal (340.000 år 1947) blev FFC snabbt en maktfaktor i arbetsmarknadspolitikerna och uppnådde samtidigt en central ställning som påverkare av den finländska samhällspolitikerna.

Fackföreningsrörelsen blev också ett av de häftigaste slagfälten för den interna maktkampen inom arbetarrörelsen. I den inrikespolitiska kampen gav styrandet av det mäktiga FFC en enorm tilläggspondus. Efter många dramatiska och färggranna skeden behöll socialdemokraterna sitt grepp om centralförbundet, men kommunisterna kontrollerade fortfarande flera centrala förbund, fackliga lokalorganisationer och stora industriella arbetssektioner.

I detta inlägg granskar jag dock inte kampen om FFC ur ett maktpolitiskt perspektiv. Istället koncentrerar jag mig på beskrivningen av social-

Propagandaplakater som de sovjetrussiske tropper, der var rykket ind i Finland 1939, efterlod, da de blev fortrængt af Hitlers soldater. (ABA)

demokraternas och kommunisternas strid om herraväldet över facket ur ideologisk synvinkel: Hur såg det samhällssystem och den samhällspolitik ut som det finska facket strävade till att skapa? Med vilka mål och medel byggde facket upp sin politik? Hurdan var FFC's internationella identitet och vilken betydelse fick den för Finlands interna konstellationer?

Frågeställningen konkretiseras här till FFC's internationella relationer efter andra världskriget, speciellt under åren 1947-51, då det kalla kriget delade världen och lyfte fram fackföreningsverksamhetens ideologiska bakgrund också i Finland. En fråga som särskilt väl visar linjedragningen mellan socialdemokraternas och kommunisternas grundläggande utgångspunkter är inställningen till de fackliga internationallerna. Slutligen strävar jag till att placera den finska fackföreningsrörelsen på det kalla krigets karta.

Från Tysklands bundsförvant till det antifascistiska lägret

I andra världskriget kämpade Finland på Hitler-Tysklands sida. Liksom de övriga arbetarorganisationerna förblev även fackföreningsrörelsen lojal mot statsmaktens politik och stödde landets krigsansträngningar.

Men FFC's motiveringar om ett försvarskrig mot Sovjetunionen fick föga förståelse utomlands. Organisationens internationella förbindelser bröts, med undantag av Sverige, och FFC fruktade internationell isolation. Finlands fackföreningsrörelse stod nu inför ett svårt problem: Hur hoppa av från den protyska fronten till arbetarnas internationella anti-fascistiska läger?

Förutsättningarna för finländarnas deltagande i den efterkrigstida internationella fackföreningsverksamheten var problematiska, men inte hopplösa. I de allierades ögon var FFC en centralorganisation i det tidigare fiendelandet. Å andra sidan hade organisationen redan tidigt, år 1943, tagit avstånd från krigspolitiken och representerade våren 1944 den mest betydelsefulla av de organisationer i Finland som stödde freden. Ordförande Eero A. Wuoris personliga insats i bytet av linje var betydande. Han var en av de få som förmådde förutspå hurdana förändringar krigsresultatet skulle komma kräva av Finlands utrikespolitik. Wuori var en av Paasikivilinjens mest centrala arkitekter.

I februari 1945 ordnades fackföreningarnas världskonferens i London, där man lade grunden för det efterkrigstida internationella samarbetet. Sovjetunionens fackorganisation VZSPS ville ha med även de f.d. fiendeländernas organisationer, vilket däremot den engelska centralorganisationen TUC motsatte sig. Enligt engelsmännen var den i östeuropa igångsatta fackföreningsverksamheten helt under Sovjetunionens inflytande, vilket skulle ha lett till att dessa länder under världskonferensen endast hade förstärkt den ryskleda grupperingen. Däremot var FFC också i engelska ögon en tillräckligt stabil och demokratisk organisation med tanke på Londonkonferensen, fastän t.ex. George F. Kennan, amerikansk Moskvadiplomat och sovjetkännare, ansåg den finska fackföreningsrörelsen tillhöra den ryska kontrollsfären.

Med VZSPS aktiva medverkan fick FFC en inbjudan till London, dit dess representanter – som de enda från de tidigare fiendemakterna – ankom först den sista konferensdagen. Den besvärliga resan genom ett fortfarande krigande Europa ansågs i varje fall vara mödan värd och symboliskt viktig. Under såhär gynnsamma förhållanden fick alltså FFC en internationellt erkänd »syndaförlåtelse» för sin krigstida politik. FFC lyckades alltså förvånansvärt smärtfritt bli av med barlasten från det förflutna, och blev på hösten 1945 en av de konstituerande medlemmarna i Fackliga världsfederationen (FVF).

En tidigare tolkning har varit att ryssarna med sin inbjudan till London ville trycka på de finska socialdemokraterna och kommunisterna till

Kommunisternes dominans i den øst-vestlige enhedsorganisation viste sig fra starten, bl.a. i besættelsen af de ledende poster i organisationen. Situation fra mødet i Moskva i 1946. (ABA)

samarbete inom FFC. Ur ett vidare perspektiv låg det dock i deras primära intresse att förstärka det egna inflytandet i den internationella fackföreningsrörelsen. I internationella sammanhang hörde finländarna klart till Sovjetunionens skyddsslingar, och de var tvungna att stöda sovjetiska intressen bl.a. emot de skandinaviska organisationerna. Därutöver hade FFC som medlem i den sovjetiska grupperingen ett alldeles speciellt propagandavärde, eftersom förbundet representerade västerländsk organisationskultur.

En enhetlig världsfederation, där båda huvudriktningarna inom arbetarrörelsen deltog, var en idealsituation för den finska fackföreningsrörelsen. De traditionella nordiska samarbetsparterna hörde nu till samma internationella takorganisation som VZSPS, som från FFC's synpunkt sett hade blivit den politiskt viktigaste utländska organisationen. Den nya internationalen var funktionellt sett svag, vilket också passade finländarna utmärkt. Det var lätt att på bred front vara eniga ifråga om deklARATIONER. Betydigt pinsammare situationer kunde ha uppstått ifall världsfederationen hade utövat övernationellt beslutsfattande och förpliktat sina medlemmar till verkliga åtgärder.

Mot det öppna kalla kriget

Under år 1947 gick stormakternas motsättningar mot öppen konflikt. Detta smulade i snabb takt ner grunden för det samarbete mellan socialister/socialdemokrater och kommunister som internationalen hade byggt på.

De av Sovjetunionen uppbäckade kommunisterna, som hade majoritet på FVF's ledarposter, betonade världsfederationens auktoritetsställning gentemot de nationella organisationerna. I enlighet med lärorna om demokratisk centralism strävade man till att utveckla internationalen till en centralstyrd frontorganisation. Ju mer den internationella situationen skärptes, desto mer politisk blev FVF's verksamhet och desto skarpare blev propagandan.

Den allt hårdare politiska kampen inom fackföreningsinternationalen blev föremål för hård kritik från de socialdemokratiskt ledda västerländska organisationerna, som småningom började lösgöra sig från världsfederationen. Dessa höll fast vid självständiga – reformistiska och västvänliga – internationella sekretariat för olika yrkessektorer, sådana som FVF i sin tur ville integrera under sig. De här yrkessekretariaten hade traditionellt varit de som fungerat mest effektivt i den internationella fackföreningsverksamheten. Den öppna konflikten blev ett faktum då de västerländska organisationerna gav sitt stöd åt Marshallplanen, som FVF skarpt motsatte sig.

Internationalen, som kapats i den krigstida alliansens och den antifascistiska frontens anda, hade nu blivit en frontorganisation som verkställde Kominforms politik och tjänade den sovjetiska utrikespolitikens mål. Samtidigt stödde Förenta staterna både politiskt och ekonomiskt den europeiska arbetarrörelsens icke-kommunister via olika kanaler.

Under år 1949 blev det kalla krigets polarisering inom den internationella fackföreningsrörelsen slutligen total, då de icke-kommunistiska organisationerna utträdde ur världsfederationen och grundade en egen international, Fria fackföreningsinternationalen (FFI). Inom FVF stannade de franska och italienska kommunistorganisationerna och en blandad skara u-landsorganisationer kvar – samt FFC. Det finska socialdemokratiskt ledda facket befann sig p.g.a. det kalla krigets politiska motsättningar i märkligt sällskap och i en besvärlig situation.

Kommunistisk frontorganisation ...

Under år 1947 tynade samarbetet mellan de finska arbetarpartierna av både på regeringsnivå och i de gemensamma massorganisationerna. Det isolerade kommunistiska partiet (FKP) måste alltmer förlita sig på massornas direkta stöd. Å andra sidan strävade de finska kommunisterna troget till att realisera det sovjetiska kommunistpartiets linje, som efter att Komintern grundats lämnade föga politisk handlingsfrihet.

Enligt leninistiskt synsätt underordnades facket klasskampen som självfallet leddes av arbetarnas förtrupp, det kommunistiska partiet. Också i Finland tjänade den kommunistiska fackföreningsrörelsen strikt partiets mål. Till exempel befallde de kommunistledda fackförbunden sitt fält att utöva påtryckning mot regeringen under Finlands och Sovjetunionens förhandlingar om vänskaps-, samarbets- och biståndspakten år 1948.

Efter det förkrossande nederlaget i riksdagsvalet sommaren 1948 uteslöts folkdemokraterna ur regeringen. Mot förväntningarna ingrep Sovjetunionen inte med utrikespolitisk påtryckning. FKP måste klara sig på egen hand och bygga upp sin politik på ny grund – och detta i opposition.

Kommunisterna hade fortfarande ett stort inflytande inom de fackliga organisationerna, som nu fick en central position i FKP's taktik. Partiets fackliga sektion omorganiserades och kommunisternas bästa förmågor togs till dess ledning. Fackets arbetare skulle nu bli partiets styrka, och kommunisterna hoppades genom dem återfå sin ledande ställning i samhället.

Under trycket av det skärpta läget lanserade Sovjetunionen under våren 1949 genom sina internationella frontorganisationer – av vilka världsfederationen fortfarande var den viktigaste – en världsomspännande fredskampanj. Detta förutsatte även av de finska kommunisterna en kursändring mot en mer offensiv strategi, och här behövdes fackorganisationernas slagkraftighet. Under sensommaren skakade FKP det finska samhället med en politisk offensiv som man försökte demaskera till en spontan arbetarmanöver. Centralorganisationen FFC fördömde strejker som olagliga, och det finska facket befann sig tillfälligt i intern splittring.

Från första början kopplade kommunisterna strejkvägen till den universella kampen mot de reaktionära krafterna och sökte världsfederationens stöd för att ge kampanjen mera färg och styrka. En representant för

internationalen, fransmannen René Arrachard, anlände till Finland och marknadsfördes entusiastiskt som »expert på strejkmanövrar». Denna kommunistiska propagandist underblåste strejkarnas kampanj på flera massmöten och lovade internationellt stöd, både moraliskt och materiellt, åt de tappra finska arbetarna.

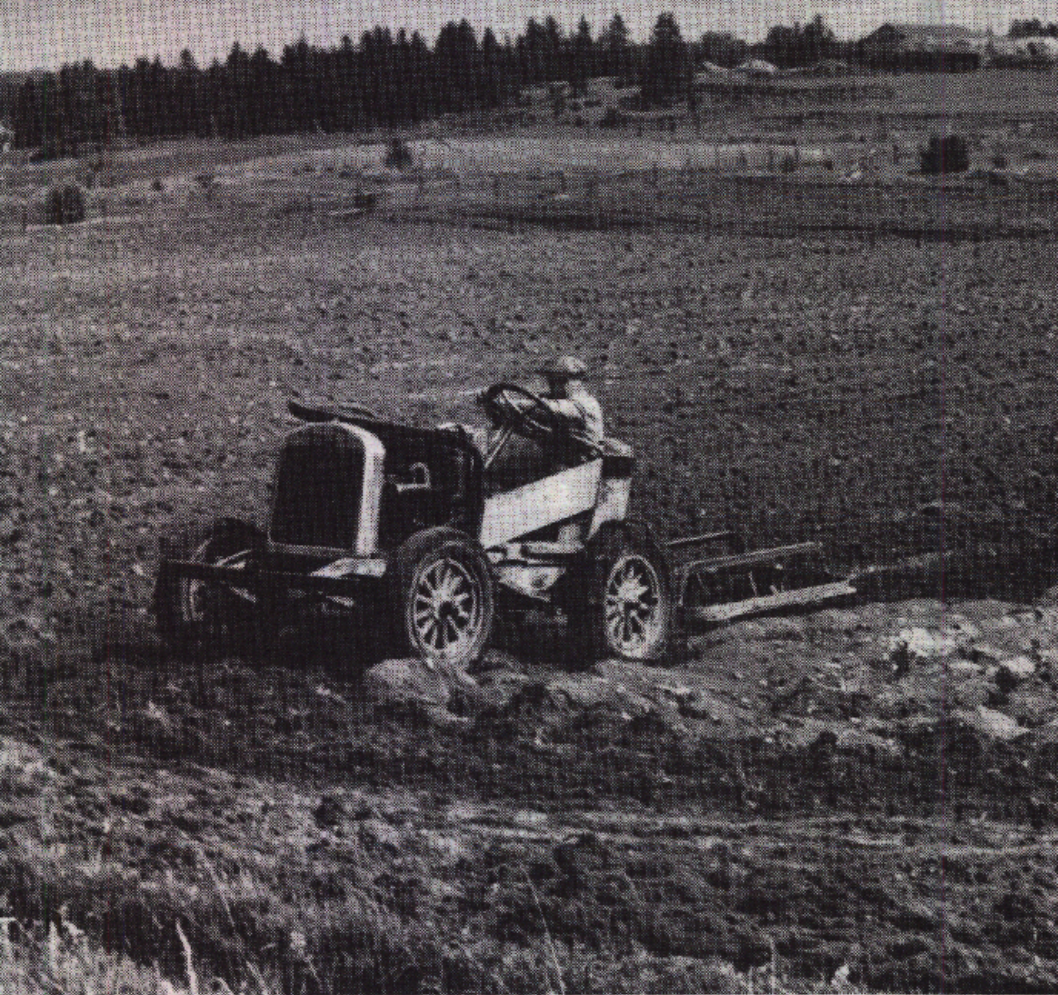
I den internationella polariseringen hade FFC kvarstått som medlem av världsfederationen. Arrachards uppgift var helt tydligt att hänskjuta FFC's interna situation till behandling i internationalen. Världsfederationens ledning skulle få rätt att ingripa i FFC's angelägenheter och besluta om dess principer och mål. Detta skulle i konsekvensens namn ha inneburit att den finska fackföreningsverksamheten hade blivit föremål för internationell kommunistisk kontroll.

Till sin stora besvikelse lyckades kommunisterna endast få cirka 40.000 arbetare att ansluta sig till strejken, som hastigt rann ut i sanden. Socialdemokraterna använde Arrachards skarpa beteende som argument emot den kommunistiska internationalen. Därmed misslyckades Arrachards besök i Finland lika totalt som hela FKP's offensiv. Misslyckandet innebar att kommunisterna blev en betydelselös minoritet inom facket.

... eller värnare av det västerländska samhällssystemet?

Som medlem av en ytligt sett enhetlig international kunde FFC i all ro bygga upp sina relationer till grannländerna. Kontakterna till de skandinaviska broderpartierna och -organisationerna var livsviktiga för de finska socialdemokraterna, som såg framför allt den svenska arbetarrörelsen och dess framgångsrika samhällspolitik som en viktig förebild. Därutöver fick man från de nordiska länderna både reda pengar och moraliskt och ideologiskt stöd för kampen mot kommunismen. Kommunisterna som i enlighet med den sovjetiska politiken skyggade för »nordismen» och »skandinavismen» lämnades i själva verket utanför dessa kontakter.

I spända inrikespolitiska situationer var det oerhört viktigt för socialdemokraterna att facket hölls under deras kontroll. Man jämförde situationen med länderna på Balkan, där de kommunistiska fackorganisationerna hade pressat sina regeringar att gå in på en folkdemokratisk väg. Speciellt måste man nu se till att fackföreningsverksamheten inte drogs med i utrikespolitiken.

Da FFC blev oprettet i 1930 – og også op i 1940'erne – var hovedparten af den finske arbejderklasse beskæftiget ved land- og skovarbejde. 30'ernes depression og fattigdom satte sine spor, også i de anvendte arbejdsredskaber i landbruget. (ABA. Fotograf Bruno Seifert)

Maktorganisationen FFC måste dock ta i betraktande även de utrikespolitiska dimensionerna av sin verksamhet. Finlands ställning i det kalla kriget var eldfängd. I säkerhetspolitiskt avseende tillhörde Finland klart Sovjetunionens intressesfär, men höll ifråga om sitt samhällssystem och sin mentalitet med händer och tänder fast vid det västerländska. Det var därför naturligt att socialdemokraterna i FFC's ledning förhöll sig väldigt försiktigt till frågan om internationella relationer. Det kalla kriget ställde dem i vilket fall som helst i en prekär situation. Landets utrikespolitiska position medgav inte öppna demonstrationer mot Sovjetunionen, men livet i skuggan av den stora grannen fick inte heller leda till isolation från västvärlden.

I frågan om internationalen följde FFC i möjligast stor utsträckning de nordiska organisationernas verksamhetslinjer. Ifråga om världsfederationen valde man det »passiva motståndets« taktik: man vågade inte utträda ur organisationen, men å andra sidan undvek man så långt som möjligt kontakter och samarbete. Med tal om neutralitet motiverade socialdemokraterna sina strävanden att komma loss från de stormaktspolitiska grupperingarna.

Genom de nordiska länderna och främst genom ordföranden för det danska LO, Eiler Jensen, följde finländarna intensivt med grundandet av den Fria Fackföreningsinternationalen. FFC's ordförande Emil Huunonen deltog t.o.m. under sommaren 1949, dock inofficiellt, i en planeeringskonferens i Geneve inför den västerländska internationalen. Samtidigt lösgjorde socialdemokraterna sakta men säkert FFC från världsfederationens sfär. Arrachards splittrande verksamhet ansågs vara en inblandning i FFC's interna angelägenheter. Dethär gav slutligen en fullgod orsak för brytandet av de organisatoriska förbindelserna.

Socialdemokraterna gjorde på detta sätt det fullständigt klart vems läger de önskade och kände sig tillhöra. Talen om neutralitet var endast formella floskler som föranleddes av omständigheterna.

FFC mellan öst och väst

Labour Party, som traditionellt hade stött sig på starka fackförbund, intog regeringsställning i England under åren 1945-51 och blev samtidigt den europeiska socialdemokratins synligaste och mest inflytelserika förebild. I regeringskretsar förstod man mer än väl att fackföreningarna överallt hade förstärkt sin samhälleliga betydelse efter världskriget. For-

eign Office följde noga med verksamheten i både nationella organisationer och den internationella fackföreningsrörelsen.

Under åren 1946-50 var Charles L. Thomas anställd som arbetsattaché (Labour Attaché) vid Englands ambassad i Helsingfors. Han ansvarade för kontakterna till de finska arbetsmarknadsledarna och speciellt till de finska socialdemokraterna. Hans veckorapporter till London visar hur detaljerat engelsmännen följde med den finska fackföreningsrörelsen, som man helt tydligt gav en betydelsefull roll som påverkare av samhällspolitiken.

Engelsmännen var länge pessimistiska angående FFC's möjligheter att bibehålla sina västliga kontakter efter världsfederationens upplösning. De uppmanade finländarna till försiktighet och såg ett formellt men möjligast passivt medlemskap i världsfederationen vara en taktiskt sett klok lösning. Den engelska politiken gick ut på att finkänsligt förstärka känslan av västtillhörighet i FFC, en organisation som man dock ansåg tillhöra den östliga maktsfären. Hans majestäts regering gjorde också sitt bästa i organiserandet av en vidsträckt informations- och studieresa till England för FFC's delegation. Därutöver förmedlade man västlig information och ordnade med lämpliga föreläsare till Finland.

FFC's socialdemokrater hade fasta kontakter också med USA's Helsingforsambassad. Men det var först i oktober 1949 den egentliga öppningen mot amerikanerna skedde, i samband med att den amerikanska centralorganisationen AFL's berömda europeiska representant Irving Brown besökte Finland. Från finländskt håll sköttes kontakterna främst av den energiske partisekreteraren Väinö Leskinen. Han betonade skickligt för amerikanerna att Finlands självständighet och demokrati i hög grad var beroende av socialdemokraternas kampförmåga. Leskinen reste under våren 1950 omkring i USA och knöt nyttiga kontakter med bl.a. Jay Lovestone som var ansvarig för AFL's utrikespolitik. Förbindelserna stabiliserades och förstärktes via kontaktpersoner i Stockholm och New York.

Amerikanerna och Finlands socialdemokrater fann varandra i den outtröttliga kampen mot kommunismen. Genom AFL var det möjligt att även få finansiering och materiell hjälp, men priset för FFC var en klar frigörelse från världsfederationen. Från hösten 1950 finner man antydningar om åtminstone en summa på 50.000 dollar och en djuptrycksmaskin, som behövdes till valkampanjen inför FFC's kommande representantmöte. Därtill fick socialdemokraternas delegation möjlighet att under ett studiebesök i USA stifta bekantskap med betydelsefulla politiker och fackföreningsledare.

År 1951 hade FFC's sekreterare med sig tio Buick-vrålåk till socialdemokraterna. Dem hade han köpt för de 20.000 dollar han hade fått som donation under sin vistelse i Amerika. Bilarna såldes i Finland med god vinst och stödet mångdubblades på dethär sättet till cirka 12 miljoner mark. Utöver dethär exemplet finns det inga precisa uppgifter om hur mycket stöd socialdemokraterna sist och slutligen fick av AFL. Det finns dock tydliga hänvisningar om att stödet existerade.

Redan under slutskedet av världskriget hade Sovjetunionen med stark hand försökt styra in den finska fackföreningsrörelsen på internationellt sett »rätt spår«. Redan under år 1945 igångsattes utbytesbesöken mellan ländernas fackliga delegationer. Sovjetunionens Helsingforsambassad anses ha följt med FFC's politik med direkt hjälp av de finska kommunisterna. Men inte heller här finns det pålitlig information om det ekonomiska och materiella stödets omfattning.

Ur rysk synsvinkel sett var det endast stabila vänskapsförhållanden till Sovjetunionen som garanterade Finlands fredsvilja. Detta i sin tur förutsatte i enlighet med den svartvita världsbilden att fackförbunden tillhörde världsfederationen, som försvarade freden och demokratin emot de amerikanska fascistiska krigshetsarna.

Efter att de övriga västerländska organisationerna utträtt ur världsfederationen, blev FFC ur dess synvinkel en allt viktigare medlem. För den kommunistiska propagandan var det centralt att man bevisligen kunde säga sig representera världens alla arbetare, oberoende av ideologi, d.v.s. också icke-kommunister. Under åren 1949-51 besökte världsfederationens ledare Finland i sex repriser för att diskutera FFC's relationer till internationalen. Därutöver kontaktades finländarna även utomlands och frågan diskuterades i de styrande organen inom federationen. FVF kom också helt konkret att utöva inflytande på finländsk mark, då dess trä- och byggnadsdepartement flyttade sitt huvudkontor – inkluderande en rysk funktionär – till Helsingfors.

Federationens representanter försökte skrämma upp finländarna genom att betona att ett utträde ur internationalen skulle komma att tolkas som en fientlig aktion gentemot Sovjetunionen. Å andra sidan frångick man den skarpt offensiva linje som Arrachard företrätt, och gick istället in för att tillsammans söka lösningar på problemen. Samtidigt försökte världsfederationen knyta direkta förbindelser bl.a. med de större arbetsplatssektionerna och de fackliga lokalorganisationerna, som dominerades av kommunisterna, vilket innebar att man förbigick FFC. Det är i varje fall anmärkningsvärt att ryssarna själva inte direkt deltog i påtrycknin-

gen av FFC och att de inte hotade med att bryta de bilaterala förhållandena.

Mot en västerländskt betonad neutralitet

Den finska centralorganisationens inställning til polariseringen inom den internationella fackföreningsrörelsen fick sin lösning under FFC's VI representantmöte på sommaren 1951. I valkampanjen lyfte kommunisterna upp kampanjen för världsfederationen till en primär fråga och betonade arbetarklassens gemenskap. För socialdemokraterna blev principfrågan i valet därför om facket skulle driva löntagarnas intressen eller om det skulle användas som instrument för kommunistisk klasskamp och revolution.

I mötet deltog observatörer från både den kommunistiska och den västerländska internationalen, såväl en rysk delegation som AFL's Irving Brown. Folkets hus i Helsingfors liknade närmest ett propagandaforum, då de utländska gästerna – i Koreakrisens stämningar – i sina hälsningstal beskyllde varandra för att förbereda ett världskrig.

Socialdemokraterna fick en förkrossande majoritet bakom sig på representantmötet, och kunde på basen av detta stöd besluta om utträde ur världsfederationen. I neutralitetens namn beslöt man att även hålla sig utanför Fria fackföreningsinternationalen, eftersom en anslutning till denna starkt antikommunistiska organisation skulle ha tolkats som en öppen provokation emot Sovjetunionen. P.g.a. Finlands internationella ställning fortsatte FFC sin balansgång mellan de båda maktblocken. Man förstärkte sin samhörighetskänsla till väst samtidigt som man fortsättningsvis utövade korrekt besöksdiplomati med Sovjetunionen.

FVF's inflytande på den finska fackföreningsrörelsen fortsatte dock genom de kommunistdominerade fackförbunden. FFC hade givit sina medlemsorganisationer fria händer angående de internationella relationerna, vilket betydde att också de var tvungna att välja mellan öst och väst. Kommunisternas ståndpunkt var klar: man kunde inte delta i sådant samarbete där Sovjetunionen inte var med. Följaktligen utträdde de kommunistledda förbunden ur de västerländska yrkessekretariaten och blev medlemmar i FVF's yrkesdepartement.

Problemet för de kommunistiska förbunden var att de hade velat fortsätta med det nordiska samarbetet. Det skandinaviska stödet hade traditionellt varit en ekonomisk ryggrad i arbetskonflikterna. Det var i vilket fall som helst en omöjlighet att samtidigt vara medlem i FVF's yrkesde-

partement och i de nordiska organisationerna, som tillhörde västlägret. På detta sätt begränsades de kommunistiska fackförbundens externa relationer till den Sovjetdominerade världen. De socialdemokratiska förbunden byggde däremot upp sina relationer till de nordiska länderna och till väst.

Sammanfattning

Det är svårt att exakt fastslå de internationella relationernas totala betydelse för det finska facket efter andra världskriget. Den kan inte uträknas på basen av det erhållna ekonomiska understödet, vars helhetsvärde vi troligen aldrig kommer att få veta. Man kan vidare inte underskatta den politiska, sociala, ideologiska, moraliska och kulturella betydelse som utrikeskontakterna hade, i all synnerhet som vi betraktar en stark nationell och internationell brytningsperiod.

Med sina utrikesförbindelser strävade socialdemokraterna att trygga de ekonomiska, samhälleliga och organisatoriska kontakterna till Skandinavien. Bindningen till det nordiska lägret förstärkte den västerländska identiteten och sammanband andligt sett Finland med den »fria» världen. De ideologiska frändernas öde i Östeuropas folkdemokratier var ett avskräckande alternativ.

Världskrigets resultat tvingade även FFC att bibehålla de politiska förbindelserna till Sovjetunionen. Socialdemokraterna var beredda på ett vänskapligt samarbete, men det fick inte inverka på Finlands interna frågor. Inga ideologiska villkor för samarbetet fick ställas, och fackföreningarna skulle fortsättningsvis få fungera i enlighet med nordiska/västerländska principer och mål.

Kommunisternas målsättningar och taktik dikterades i stor utsträckning av den internationella kommunismens programförklaringar. Dethär syntes tydligt framför allt under strejkoffensiven år 1949, då de fackliga organisationerna utan skrupler underställdes dels den inrikespolitiska maktkampen och dels det kalla krigets internationella bataljer. Fackföreningarna skulle bli frontorganisationer som förverkligade partiets generella målsättningar.

Sovjetunionen önskade å ena sidan hålla FFC kvar som medlem av världsfederationen, men var inte färdig att samtidigt bryta de bilaterala förhållandena till Finland. Betydligt viktigare var det att värna om de statliga relationerna mellan länderna, som baserade sig på förtroende och vänskap. Kontakterna mellan ländernas fackliga organisationer stödde

dessa strävanden. Även FFC beaktade i frågan om internationella relationer noggrant Finlands utrikespolitiska ställning och linje. I det kalla kriget var FFC, liksom staten Finland, ett specialfall på gränsen mellan öst och väst.

Den engelska Labourregeringen var de europeiska socialisternas andliga ledstjärna, men den hade inte resurser att bekosta broderorganisationernas verksamhet. AFL däremot kunde erbjuda även ekonomisk hjälp för kampen mot kommunisterna. Fr.o.m. hösten 1947 tillämpade dess representanter – vid sidan av underrättelsetjänsten CIA – den amerikanska regeringens uppdämningspolitik, först i Frankrike och Italien och sedan även i de övriga Marshall-länderna. Kanalerna till det avlägsna Finland stabiliserades först under år 1950.

Det kalla kriget var verklighet inom den finska fackföreningsrörelsen och stundvis gick vågorna höga. Både från öst och från väst försökte man påverka FFC's internationella orientering. Under detta korstryck valde FFC som sin linje en västerländskt orienterad neutralitet utanför de konkurrerande internationallerna. Trots de utländska förbindelserna var det dock finländarna själva, som på basen av de egna prioriteringarna slutligen bestämde FFC's ståndpunkt. Fastän man var öppen för idéer och understöd utifrån, var outröttligt arbete på arbetsplatserna och bland fackföreningsmedlemmarna det enda sättet att få makten inom FFC.

Noter

1. Oplæg holdt ved Nordisk konference for arbejderbevægelsens historie maj 1991 i Danmark. (red.).
Föredraget baserar sig på min pro gradu – avhandling i politisk historia vid namn »Internationaalien välissä – SAK ja kylmä sota kansainvälisessä ammattiyhdistysliikkeessä 1947-51» (Mellan internationallerna – FFC och det kalla kriget i den internationella fackföreningsrörelsen 1947-51). Avhandlingen granskades vid Helsingfors universitets statsvetenskapliga fakultet i oktober 1990.